

ČASOPIS
STUDIA OECOLOGICA
Ročník VI
Číslo 2/2012

Redakční rada:

doc. Ing. Pavel Janoš, CSc. – šéfredaktor
doc. Ing. Miroslav Farský, CSc. – výkonný redaktor
prof. RNDr. Olga Kontrišová, CSc.
doc. RNDr. Juraj Lesný, Ph.D.
Ing. Martin Neruda, Ph.D.
doc. MVDr. Pavel Novák, CSc.
prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.

Technický redaktor:

Mgr. Ing. Petr Novák

Recenzenti:

Ing. Zuzana Balounová, Ph.D., ZF Jihočeské univerzity, České Budějovice
Bc. Jaroslav Bažant, Oblastní muzeum, Most
Ing. Zdeněk Bažant, ŽPSV a.s., Litice nad Orlicí
Mgr. Jiří Bělohoubek, AOPK ČR, Ústí nad Labem
doc. RNDr. Miroslava Blažková, Ph.D., FŽP Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
RNDr. Ivan Farský, CSc., PŘF Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
doc. RNDr. Jaromír Hajer, CSc., PŘF Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
Ing. Marcela Holečková, CSc., FSE Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
doc. PhDr. Václav Houžvička, Ph.D., FSE Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
RNDr. Petr Chvátal, AOPK ČR, Ústí nad Labem
doc. RNDr. Jiří Ježek, Ph.D., FEK Západočeské univerzity, Plzeň
RNDr. Jan Klimeš, Ph.D., Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR, Praha
RNDr. Iva Machová, Ph.D., FŽP Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
Pavel Moravec, Správa CHKO České středohoří, Litoměřice
Ing. Čestmír Ondráček, Oblastní muzeum, Chomutov
doc. Ing. Josef Rajchard, Ph.D., ZF Jihočeské univerzity, České Budějovice
Mgr. Pavel Raška, Ph.D., PŘF Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
Ing. Jaroslava Šamsová, Ústí nad Labem
Fraňo Travěnc, Česká speleologická společnost, Olomouc
Ing. Vladimír Vopat, Povodí Ohře, státní podnik, Chomutov

Foto obálky:

Mgr. Jiří Riezner, Ph.D.

Vydává: FŽP UJEP v Ústí nad Labem

Tisk: Tiskárna L.V. Printt

Toto číslo bylo dáno do tisku v prosinci 2012

ISSN 1802-212X

MK ČR E 17061

REVITALIZACE ANTROPOGENNĚ POSTIŽENÉ KRAJINY - PARADIGMA NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO PŘÍSTUPU

ANTHROPOGENIC AFFECTED AREA RECLAMATION PARADIGM OF ECONOMIC ATTITUDE.

Jaroslava VRÁBLÍKOVÁ, Miroslav FARSKÝ, Jaroslav ZAHÁLKA

Fakulta životního prostředí Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
jaroslava.vrablikova@ujep.cz

Abstrakt

V příspěvku je charakterizováno paradigma sociálně-ekonomické revitalizace antropogenně postiženého území, a to na příkladu českého Podkrušnohoří. Vychází se z SWOT analýzy zájmové oblasti. Na jejich základě jsou zpracovány a metodou vícekritériálního hodnocení posouzeny možné varianty strategického scénáře dalšího rozvoje oblasti. Tyto scénáře mohou sloužit jako podklad při aktualizaci Zásad územního rozvoje, zpracování oborových generelů a strategickém plánování kraje.

Abstract

The paradigm of socio-economic reclamation of anthropogenic affected area is characterised on the example of Podkrušnohoří area. It proceeds from the SWOT analysis of the given area. On its basis other variants of strategic progress of the further area development are made and considered according to multiple criteria evaluation. These variants should serve as a base for Development principles.

Key words: Reclamation, Podkrušnohoří area, SWOT analysis, strategic progress

Klíčová slova: Revitalizace, Podkrušnohoří, SWOT analýza, strategické scénáře

Úvodem

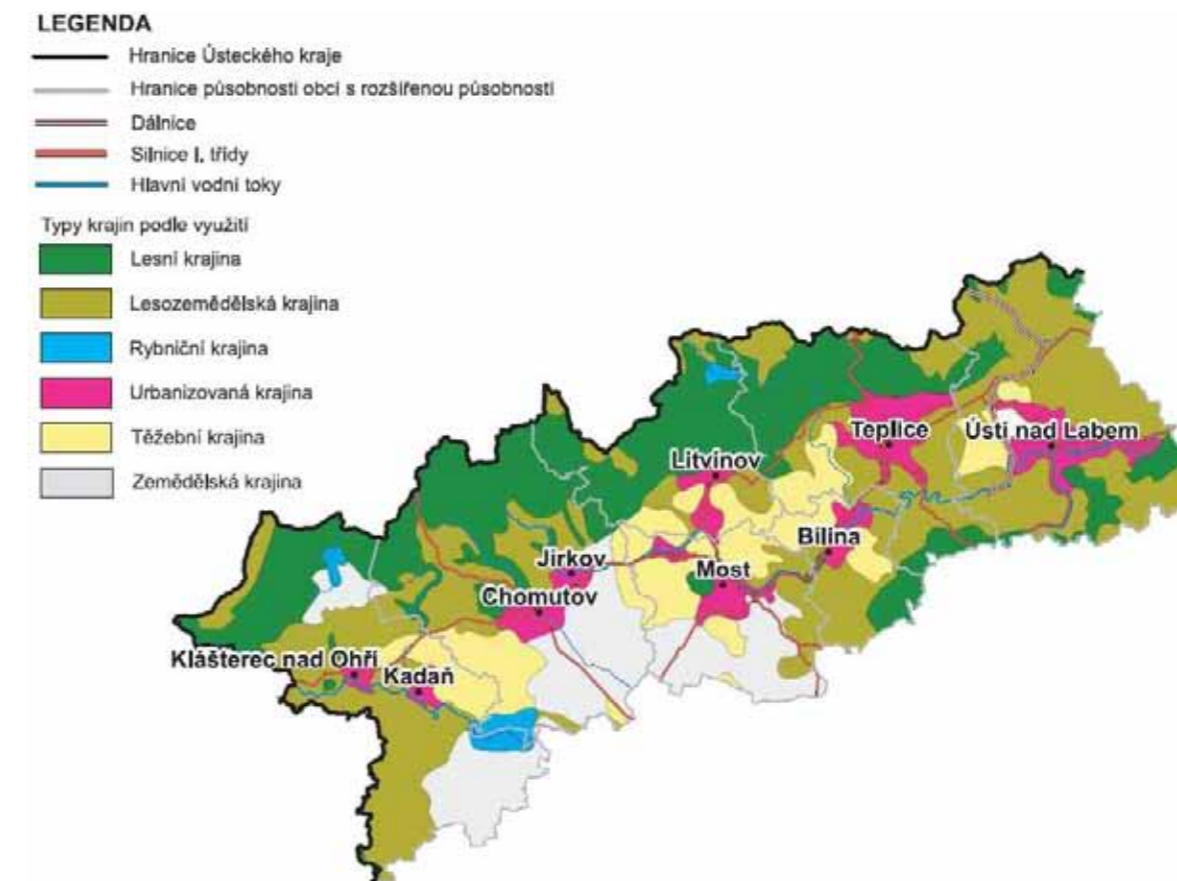
Zájmová oblast kde byla problematika revitalizace řešena je situována do okresů Chomutov, Most, Teplice a Ústí nad Labem, je téměř 100 let významně ovlivňována intenzivní důlní a průmyslovou činností. Zátěž krajiny se pod vlivem těžebních a energeticko-industriálních aktivit postupně do 90. let 20. století zvyšovala.

Oblast, která je předmětem výzkumu FŽP zaujímá rozlohu 2 276 km² a žije zde 495 tis. obyvatel. Pánevní oblast se stala významnou imigrační oblastí, kde došlo během relativně krátkého období k významnému zvýšení počtu obyvatel ve městech a obcích. Po celé 20. století je v zájmové oblasti výrazně vyšší hustota zalidnění (o cca 66 %), než je průměr ČR. Je typickým průmyslovým regionem s vysokou koncentrací energetického a chemického průmyslu, těžbou hnědého uhlí velkolomovým způsobem, který koncem 80. let 20. století patřil jako součást „Černého trojúhelníku“ k nejvíce devastovaným územím ve Střední Evropě.

Povrchová těžba hnědého uhlí zde od 19. století až po dnešní dny kulminovala v 80. letech 20. století objemem více než 70 Mt/r. Od 60. let 20. století zde bylo zlikvidováno asi 116 vesnic a měst, či jejich částí, včetně historické části města Most. Přitom bylo přestěhováno na 90 tis. lidí. V modelové oblasti se nyní těží 80 % (45 Mt/r) hnědého uhlí v ČR a je soustředěno cca 40 % instalovaného výkonu elektrárenské kapacity ČR na bázi tuhých fosilních paliv (parních elektráren), na jejichž palivové bázi se podílí hnědé uhlí z cca 85 %.

V důsledku vysoké koncentrace průmyslu a těžby hnědého uhlí dochází k významným změnám krajiny v zájmové oblasti. V obr. 1 je znázorněna analýza krajiny včetně typů krajiny podle využití. Specifickou kategorií tvoří těžební krajina, která zahrnuje jak lomy, tak i rekultivace, významně je

zastoupena urbanizovaná krajina, kde je soustředěno 60 % obyvatel, naproti tomu je nízké zastoupení zemědělské půdy, která v celé oblasti dosahuje zastoupení pouze 38 % (viz Tab. 1).

Obr. 1 Analýza krajiny Podkrušnohoří

(zdroj Ročenka Životního prostředí Ústeckého kraje, 2008 – upraveno FŽP)

Naznačená koncentrace výrobních aktivit vede k enormní emisní i imisní zátěži krajiny regionu a podílí se na nízkém komparačním hodnocení faktoru environmentální kvality území v rámci ČR – viz obrázek 2.

Zájmové území je řazeno podle faktoru environmentální kvality území jako podprůměrné a silně podprůměrné.

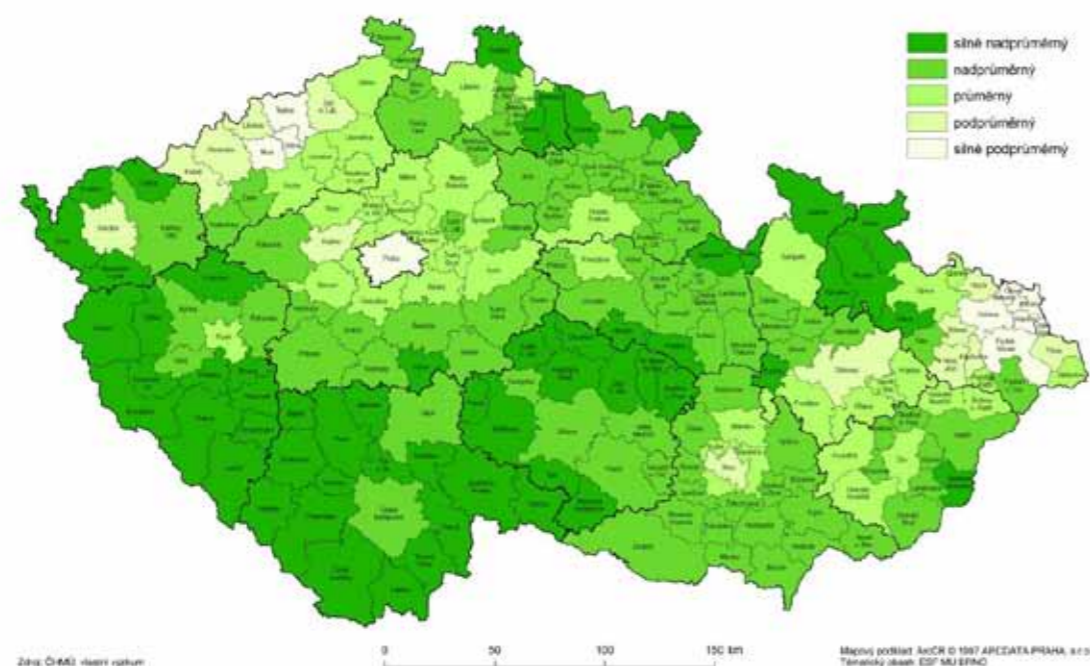
Industriální a urbanizační vývoj vedl zde k environmentálně nepříznivé struktuře půdního fondu (viz tabulka 1).

Tab. 1 Struktura půdního fondu k 1. 1. 2011 (ha)

Okres	Zemědělská půda	Lesní půda	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy	Celková výměra
Chomutov	38 815	35 459	3 058	1 277	14 924	93 533
Most	13 559	15 833	995	826	15 495	46 708
Teplice	15 961	17 500	767	1 042	11 618	46 888
Ústí nad Labem	18 230	12 832	1 028	905	7 478	40 473
Zájmová oblast celkem	86 565	81 624	5 848	4 050	49 515	227 602
% v zájmové oblasti	38,03	35,86	2,57	1,78	21,76	100,00
Ústecký kraj (ÚK)	275 921	161 019	10 292	9 369	76 856	533 457
% v celém ÚK	51,72	30,18	1,93	1,76	14,41	100,00
Česká republika (ČR)	4 233 501	2 657 376	163 144	131 366	701 151	7 886 538
% v celé ČR	53,68	33,70	2,07	1,67	8,89	100,00

(Zdroj: Statistická ročenka půdního fondu České republiky 2011, propočty Vrabliková)

FAKTOR ENVIRONMENTÁLNÍ KVALITY ÚZEMÍ

Obr. 2

Zdroj: (Víturka a kol., 2010.)

Jak je patrné z Tab. 1 je výraznou disparitou v zájmové oblasti kategorie ostatních ploch. Jejich podíl – 21,76 % je hlavní příčinou atypické struktury půdního fondu v zájmové oblasti oproti Ústeckému kraji a zejména oproti České republice. Tento atypický stav je důsledkem důlní a průmyslové činnosti. Ostatní plochy např. na okrese Most jsou zastoupeny na více jak jedné třetině území (viz Tab 2).

Tab 2 Zastoupení ostatních ploch z výměry okresů v ha a %

Okres (oblast)	1960		1980		1990		2000		2010		celková výměra
	stav	%	stav	%	stav	%	stav	%	stav	%	
Chomutov	7 886	8,4	12 014	12,8	16 290	17,4	15 766	16,9	14 924	15,96	93 534
Most	12 417	26,6	13 767	29,5	15 423	33,0	15 344	32,8	15 495	33,17	46 711
Teplice	8 564	18,3	10 617	22,6	12 289	26,2	12 008	25,6	11 618	24,78	46 891
Ústí nad Labem	5 022	12,4	6 153	15,2	7 496	18,5	7 697	19,0	7 478	18,48	40 471
Zájmová oblast	33 889	14,9	42 551	18,7	51 498	22,6	50 815	22,3	49 515	21,75	227 607

Zdroj: Statistické ročenky půdního fondu České republiky, vlastní propočty

Evidované tendence poklesu využití půdy pro zemědělství a lesnictví považujeme za negativní a neperspektivní jak pro zájmovou oblast, tak i pro národní hospodářství, a to zejména z těchto důvodů:

- zemědělství spolu s lesním hospodářstvím je a bude rozhodujícím činitelem při tvorbě a údržbě krajiny i jako důležitého faktoru kvality životního prostředí. Přitom kvalita životního prostředí je již obecně akceptována jako relevantní nejen v konsekvencích demografických a sociologických, ale i pro konkurenceschopnost regionů v celoevropské soutěži.
- nepřispívají k zajištění potravinové bezpečnosti jak pojednávané oblasti, tak i v kontextu celostátním.

Z hlediska počtu obyvatel je možné zájmovou oblast označit jako stagnující, nepříznivým faktorem pro její další rozvoj je i proces stárnutí populace v regionu. Dalším charakteristickým znakem zde je i vyšší podíl národnostních a etnických menšin, což je výsledkem poválečného doosídlování a ná-

sledných migračních vln. Zvláště problémovou skupinou jsou obyvatelé rómské národnosti, jejichž podíl je zhruba trojnásobný oproti průměru za ČR.

S dlouhodobým ekonomickým a demografickým vývojem zájmové oblasti koreluje vysoký stupeň urbanizace, kdy v některých okresech žije více než 80 % lidí ve městech nad 10 tisíc obyvatel. To dále prohlubuje anonymitu, nižší stupeň soužití obyvatel a naopak vyšší míru nežádoucích společenských jevů, jako je vysoká rozvodovost, počet asociálních skupin (delikventi, potrestaní, alkoholici, narkomani, trestná činnost, kriminalita), což bohužel dále zhoršuje image této oblasti.

Úloha regionálních orgánů v územně plánovacím procesu

Na procesu revitalizace zájmové oblasti se budou a musí aktivně podílet tyto orgány územní samosprávy:

- Ústecký kraj** – velmi podstatně, protože zájmová oblast se podílí 43 % na výměře, 60 % na počtu obyvatel kraje a zhruba stejně na počtu ekonomických subjektů.
- Obce s rozšířenou působností** – plně, protože jejich kompetence se soustřeďuje na zájmovou oblast. Jde celkem o sedm územních celků (Bílina, Chomutov, Kadaň, Litvínov, Most, Teplice, Ústí n.L.).
- Obce** jako základní územní samosprávné celky, v zájmové oblasti v počtu 127 a to v rozsahu a míře účinnosti vymezené zákonem o obcích č.128/2000 Sb.

Územní plánování v současném legislativním pojetí ČR je deklarováno jako trvalá, soustavná a komplexní činnost státní správy – a to jmenovitě orgánů územního plánování a stavebních úřadů – zaměřená na naplňování určitých vizí politiky územního rozvoje (tj. regionální politiky) v daném území, při respektování určitých zásad, pravidel a limitů. Popis územně plánovacích činností je *de facto* obsažen v části druhé stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (§ 5 až 17) „Působnost ve věcech územního plánování a stavebního řádu“. Územně-plánovací aktivita pro region řešený v rámci našeho projektu je v kompetenci kraje (VÚSC – vyššího územně správního celku), jehož působnost určuje § 7 cit. zákona. Náležitosti obsahu Zásad územního rozvoje (ZÚR) vymezuje Vyhláška č.500 Sb. implicitně v § 9.

ZÚR konkretizuje vizi (představu) o budoucím vývoji daného území ve střednědobém dlouhodobém záběru. V tomto kontextu je v příslušné legislativě explicitně požadováno, aby ZÚR stanovil a zdůvodnil jednoznačné rozvojové plochy, koridory a asanační území při respektování stanovených limitů využití území. První návrh ZÚR Ústeckého kraje, byl vydán zastupitelstvem Ústeckého kraje v roce 2011 (zpracovatel Atelier T-plan, s.r.o).

Strategické scénáře

Teorie managementu chápe strategické scénáře jako prostředek tzv. “strategické konverzace”, jejíž výsledky (závěry, doporučení) ovlivňují jednak taktiku dalšího postupu managementu, jednak konkrétní zadání dalších etap realizace. Na základě vyhodnocení a diskuse variant scénářů vznikne materiál, který může být jedním z podkladů pro aktualizaci Zásad územního rozvoje ve struktuře a stupni podrobnosti daných příslušnou legislativou.

Scénář by neměl být pouze reflexí vize managementu o dohledné budoucnosti v jedné určité představě. Měl by být prezentován jako vějíř variant spolu s charakteristikami toho, jak by měly u nich management a decize postupovat či nepostupovat, aby ta či ona varianta nenastala (*černý scénář*) nebo naopak byla realizována (*reálný* či *optimistický scénář*).

Na základě provedené SWOT analýzy byly pro naši zájmovou oblast odvozeny premisy (pracovní hypotézy) tří variant strategického scénáře dalšího vývoje této oblasti, a to:

Varianta A („setrvačná“)

- V modelové oblasti pokračuje těžba hnědého uhlí na dnešní úrovni, avšak jsou respektovány územně ekologické limity stanovené usnesením vlády ČR a obsažené v ZÚR.

- Elektrárství v oblasti setrvává na své současné kapacitě při modernizaci současných zdrojů.
- Rekultivace postupují v dosavadním tempu a struktuře.
- Počet a struktura obyvatelstva stagnuje.

Varianta B („ústupová“, černý scénář)

- V oblasti překračuje těžba hnědého uhlí hranice současných ekologických limitů stanovených usnesením vlády ČR a obsažených v ZÚR.
- Elektrárství v oblasti prodělává období rekonstrukce spojené s intenzifikací a nárůstem výkonu dostavbou.
- Rekultivace se dostávají do problémů, zhoršující se bilance vody a další komplikace hydrické rekultivace, nárůst ploch ponechaných samovolné sukcesi apod.
- Ostatní výrobní podniky v oblasti stagnují.
- Snižuje se počet obyvatel, klesají ukazatele jeho kvalifikace, zdravotního stavu a pod.

Varianta C („udržitelná“, optimální scénář)

- V modelové oblasti dochází k jistému poklesu těžby hnědého uhlí v rámci současných ekologických limitů stanovených usnesením vlády ČR a obsažených v ZÚR a odepsáním dalších zásob za jejich rámcem.
- Elektrárství v oblasti setrvává až mírně klesá při modernizaci a ekologizaci jeho kapacit.
- Rekultivace postupují akcelerujícím tempem, v jejich struktuře se uplatňují hydrické formy a řízená sukcese.
- Dochází k postupné diverzifikaci ekonomické struktury a řešení „brownfields“.
- Demografická a vzdělanostní struktura obyvatelstva se vyvíjí příznivě.

Při brainstormingových sezeních byla navržena hierarchická struktura, obsahující kritéria hodnocení a jejich preferenční vztahy. Bylo zvoleno 10 kritérií, rozdělených do tří „pilířů“. Kritéria byla navržena tak, aby vystihovala intenzitu působení aktivit, které mají negovat či tlumit identifikované disparity.

- Ekonomický pilíř (E) – průmysl, zemědělství, služby, podnikání
 - E1 – Výše těžby hnědého uhlí (Mt/r)
 - E2 – Finanční hodnocení přínosů a společenských nákladů (Kč/r)
 - E3 – Bilance zemědělské půdy (měřeno v ha ± %)
- Socio-kulturní pilíř (SK)
 - SK1 – Mimo-regionální migrace (dojíždka za prací) (± prac.)
 - SK2 – Vzdělanost, kvalifikace obyvatelstva (± % z celk. počtu obyvatel)
 - SK3 – Společensky negativní jevy – reciproční hodnota četnosti
 - SK4 – Změna počtu pracovních míst (± prac.);
- Environmentální pilíř (N) – ovzduší, voda, krajina, agroekosystémy, ekosystémy
 - N1 – Retence vody v krajině (bilance příjmů a odtoků vody) (±)
 - N2 – Vývoj hodnoty přírodního potenciálu (±)
 - N3 – Monitoring kvality přírodních složek životního prostředí – verbální hodnocení (±)

Kvantifikace jednotlivých kritérií v jednotlivých variantních scénářích byla provedena gremiálně a scénáře pak byly vyhodnoceny metodou vícekritériálního hodnocení variant (Jablonský 2002) s využitím softwarového produktu Expert Choice (Fiala, Farský, Zahálka 2009). Stanovení váhy jednotlivých pilířů (E, SK, N) považujeme za politickou záležitost, příslušející vládní administrativě a krajské reprezentaci, a pro naše další orientační propočty byl zvolen poměr jejich vah *ana partes*.

Na základě vyhodnocení variant scénářů by měly být zformulovány závěry, které mohou sloužit jako významný podklad pro aktualizaci dalšího, navazujícího stupně územně-plánovací aktivity, a to „Zásad územního rozvoje“. Obsah scénářů a nebo jejich doprovodné přílohy by proto měly v přiměřené formě přihlídnout k požadavkům, které jsou kladeny na zpracování aktualizace ZÚR.

Financování environmentálních investic

V kontextu územně plánovací agendy odhlížíme od těch investičních nákladů podnikatele i veřejné správy, které souvisí neoddelitelně – a obvykle i neseparovatelně – buď s výstavbou a kolaudací nových kapacit (dodržení požadavků EIA) a nebo s dodržением příslušných limitů a norem emisí odpadů při provozu stávajících kapacit. Budou nás zajímat jen environmentální investice v užším slova smyslu.

Různým variantám strategických scénářů budou odpovídat i různé programy environmentálních investic, jejichž realizace si vyžádá vynaložení finančních prostředků z :

- a) firemních (podnikových) zdrojů
- b) systému veřejných rozpočtů

Pro pojednávanou zájmovou oblast je důležitá především finanční problematika revitalizace krajiny devastované lomovou těžbou hnědého uhlí. Podle § 35 zákona č. 44/1988 Sb. (Horní zákon) je těžbař v ČR povinen provádět na plochách, které byly narušeny těžbou, komplexní úpravu území a územních struktur – tj. rekultivaci. Finanční zabezpečení těchto rekultivačních prací řeší přítomní dlužní společnosti v ČR v souladu s § 31 – odstavce 5 a 6 novelizovaného Horního zákona tvorbou finančních rezerv.

Strategické scénáře by při kvalifikovaném odhadu finanční náročnosti jednotlivých opatření měly vyhovovat těmto požadavkům:

- Jednotná cenová hladina
- Odhady jednorázově vynaložených investičních nákladů bez DPH a nákladů na projekční práce a inženýring
- Odhady formou intervalového odhadu
- Při výběru variant použit metod analýzy nákladů a přínosů CBA (*Cost-Benefit Analysis*)

Možnosti uplatnění metodického postupu revitalizace antropogenně postíženého regionu

Časovou posloupnost a věcný obsah jednotlivých etap revitalizačního programu je následující:

Ve I. etapě se provede statistická deskripce současného stavu teritoria, která je předmětem projektu, s využitím dostupných statistických bází a tam, kde jsou k dispozici adekvátní časové řady s trendovou (regresní) analýzou za účelem postižení dosavadních vývojových tendencí.

Ve II. etapě bude formou SWOT analýzy hodnoceny silné (Strengths) a slabé (Weaknesses) stránky teritoria, hrozby (Threats) a příležitosti (Opportunities), které jsou pro teritorium spojeny či vyvstávají v souvislosti s realizací určitého projektu (podnikatelského záměru, strategie nebo i restrukturalizačních procesů). Analýza spočívá v rozboru a hodnocení současného stavu společnosti (vnitřní prostředí) a současné situace okolí společnosti (vnější prostředí).

Ve III. etapě jsou formulovány pracovní hypotézy jednotlivých variant strategických scénářů.

Ve IV. etapě bude provedeno matematicko-statistické vyhodnocení zpracování navržených scénářů a to metodou komplexního hodnocení variant. Cílem je zhodnocení jednotlivých variant a stanovení nejvýhodnější (optimální, optimistické) varianty – to jak z hlediska pilířů faktorů, tak i celkově. Jednotlivé varianty charakterizujeme souborem numerických i verbálních kritérií, jejichž výběr bude proveden gremiálně, metodou brainstormingu. Stanovení váhy jednotlivých pilířů považujeme meritorně za politickou záležitost, příslušející vládní administrativě a krajské reprezentaci a hodnocení jejich stanoviska bude další postup respektovat a reflektovat. (Jen pro zcela úvodní orientační propočty volíme poměr vah *ana partes*.)

Posléze V. a VI. etapa je věnována implementaci výsledků z předchozích etap do územně-plánovací agendy.

Ekonomická efektivnost jednotlivých opatření

Příprava environmentální investiční výstavby ve veřejném sektoru je nyní a v dohledné budoucnosti i bude determinována těmito tendencemi: 1/ Fiskální a ekonomická krize se projevuje tlakem na snižování (absolutní i relativní) výdajů z veřejných rozpočtů, provozního i investičního – charakteru– 2/ Nutnost realizace asanace tzv. starých ekologických zátěží a požadavků EU (ČOV)

Za této situace stoupá praktický význam postupů hodnocení ekonomické efektivnosti a to v environmentálním kontextu jmenovitě metod Cost Benefit Analysis (CBA). V literatuře jsou popsány následující typy ukazatelů CBA–

	Ukazatel	Použití
CMA	Cost-Minimisation Analysis	Analýza minimalizace nákladů
CCA	Cost-Consequence Analysis	Analýza důsledků nákladů
CEA	Cost-Effectiveness Analysis	Analýza efektivity vynaložených nákladů
CUA	Cost-Utility Analysis	Kvazi-tržní a mimotržní hodnocení efektivnosti environmentálních investic
CBA	Cost-Benefit Analysis	Analýza návratnosti vynaložených nákladů
BIA	Budget-Impact Analysis	Analýza dopadů na rozpočet

Konstrukci a aplikaci těchto ukazatelů byla v ČR věnována v poslední době pozornost v souvislosti s přípravou a realizací Regionálních operačních programů NUTS II, a to zejména na úrovni Regionálních rad regionů soudržnosti. (*Metodické pokyny 2008*).

Mezi metody CBA lze i zařadit environmentálně orientovanou tzv. Hesenskou metodu pro hodnocení zásahů do přírody a krajiny, kterou podrobně popsali a diskutovali (*Seják, Dejmal a kol. 2003*). Tato metoda se používá v Hesensku (SRN) při stanovení poplatků za zmiňované zásahy a pro hodnocení jejich ekologické závažnosti. V rámci studie (*Vráblíková, Seják, Vráblík 2009*) byla pro oblast pánevních okresů Podkrušnohoří provedena digitalizace satelitních mapových podkladů z r. 2000 a odhadnuta hodnota biotopů potenciální přirozené vegetace.

Závěr

Popsaný postup akceptuje a akcentuje strategické scénáře jako formu predikce budoucnosti určitého jevu, procesu, odvětví a v našem případě i územního celku. Tato metoda respektuje zásadu, že pochopení a uchopení rizikové situace (budoucnost k ní nepochybně patří) vyžaduje nejen exaktní a vědecké, ale i intuitivní, vizionářské poznání. Navíc je třeba zasadit vypracování scénáře do širšího rámce nejnovějších poznatků.

Scénáře cílené k revitalizaci určitého regionu by měly vycházet z výsledků SWOT analýzy a měly by být založeny na obousměrném postupu, který vychází z horizontální, regionální polohy a je současně podporován po vertikální linii decizním centrem sledujícím určitou státní regionální politiku. Inspirativní pro tuto činnost jsou zahraniční poznatky a zkušenosti z analogických tzv. starých průmyslových regionů v SRN, Francii, Belgii, Velké Británii, jejichž revitalizace a ekonomická restrukturalizace započala před 20–30 lety a někde ještě probíhá. Jejich aplikace však musí být uvážlivá s ohledem na určité odlišnosti v ekonomické, geografické a sociální oblasti.

Poděkování

Článek vychází z výsledků projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR WD-44-07-1 „Modelové řešení revitalizace průmyslových regionů území po těžbě uhlí na příkladu Podkrušnohoří“

Literatura

- FARSKÝ M., ZAHÁLKA J. VRÁBLÍK P., BERÁNEK K., JIRÁSEK P. : Socioekonomická analýza a prognóza Podkrušnohoří. Ústí n/L , FŽP UJEP 2010 (ISBN 978-80-7414-344-1)
- FIALA P., FARSKÝ M., ZAHÁLKA J.: Vícekriteriální hodnocení strategického scénáře Podkrušnohoří. *Studia Oecologica*, 2009. č. 1, s. 84–94 (ISSN 1802-212X)
- JABLONSKÝ J. : Operační výzkum. Praha, Profesional Publishing 2002
- METODICKÝ POKYN pro zpracování studie proveditelnosti a ekonomické analýzy (CBA) – verze 3.0 – účinnost od 2. 1. 2008. Ostrava: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko, 2008
- SEJÁK, J., DEJMAL, I. a kol. Hodnocení a oceňování biotopů ČR. Praha: MŽP, 2003
- Statistická ročenka Ústeckého kraje 2010. ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Ústí nad Labem, kód publikace: 421011-09.
- VITURKA M. a kol: Kvalita podnikatelského prostředí, konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky, Praha, Grada,2010
- VRÁBLÍKOVÁ J., SEJÁK J., VRÁBLÍK P. Metodika revitalizace krajiny v postižených regionech Podkrušnohoří. Ústí nad Labem: FŽP UJEP, 2009.
- VRÁBLÍKOVÁ J. A KOL.: Revitalizace území v severních Čechách. Ústí n/L, UJEP 2011